

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 3. De matrimonio Consummato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

saeculo, religionis propositum exequatur.

§. 3.

De matrimonio Consummato.

460. Matrimonium *consummatum* dicitur, cui legitime contracto accessit perfecta carnalis copula, vel *subsequens*, vel *comitans*; quod addendum videtur, quia jure antiquo Sponsalia de futuro subsecutur inter sponfos copulâ, hoc ipso præsumptione juris de jure transibant in matrimonium. Non sufficit autem qualiscunque copula, sed requiritur, ut sit *perfecta*, quæ nimirum per se loquendo sufficit ad generationem prolis, quâ conjuges fiant una caro. *Ut perfecta sit*, prout requiritur, ut matrimonium dicatur *consummatum*, requiritur virile semen intra vas naturale mulieris à viro immitti, ac ab eadem recipi, ut colligitur ex *c. Extraordinaria*, 35. q. 2. & 3. Quare non sufficit, si vir vas naturale mulieris penetret, sed semen non immittat; aut mulier non feminet; cum ad generationem prolis, juxta non improbabile aliorum judicium, etiam requiratur, quod femina semina-verit, ut notat Castropalaus. *D. 3. de spons. p. 2. §. 1. n. 1.* dicens tamen, contrarium communi Doctorum judicio firmatum esse. Ex hoc sequitur, matrimonium non dici *consummatum*, propter copulam inter sponfos habitam ante matrimonium contractum; sic enim nec subsequitur, nec comitatur matrimonium.

461. Quæstio autem est. I. quale privilegium Conjugibus pro ingressu Religionis concessum sit ante matrimonium consummatum? Resp. Conjugibus, contracto etiam ritè matrimonio, concessum esse, ut liceat ejusdem consummationem sibi invicem negare primo bimestri, quo liberum habeant, si velint, transitum ad religionem, ut dicitur *c. Ex publico, de convers. Conjug.* à nobis relato supra n. 457. ubi etiam habetur, quod si unus eorum Religionem ingreditur, Judex Ecclesiasticus illum compellere possit, ut vel emit-tat in eod. professionem solemnem, vel ad conjugem revertatur, ut habetur *cit. c.* Prædictum bimestre non intelligitur concessum pro solo ingressu religionis cum effectu, scilicet per ipsam professionem; *c. ex parte 16. de convers. conjug. de*

quo supra; sed etiam pro ingressu in nōd viciatum, ut notat Sanchez. *l. 2. D. 24. d. n. 4.* manente facultate à jure concessâ probationis faciendæ per annum ante professionem,

Quamvis autem, ut dicitur in *c. ad 462. Apostolicam. 16. de Regularibus*, annus probationis de consensu Novitii, & Religionis coarctari possit; secus tamen est de consensu remanentis in seculo, quia hoc illi concessum esse, nullo jure invenitur. Unde infert Sanchez. *cit.* si quis matrimonio, adeptâ pubertate, contracto, intra primum bimestre, à die contracti matrimonii computandum, ineat Novitiatum Religiosum, manentem in seculo teneri expectare, dum alter anno 16. ætatis completo proficere possit. *c. ad Apostolicam*, ubi dicitur, *professionem nec fieri, nec recipi debere intra tempus probationis; sed factam, & receptam tenere.* Nam, *Monachum fieri ante unius anni probationem, regularis institutio interdicit*, ut ait Innocentius III. in *cit. c. ad Apostolicam*. Cum autem *L. 2. qua pro Tribunali, ff. de sent. & re judicat.* Judicibus concedatur, tempus à jure præscriptum, vel imponendum, posse arctare, vel prorogare: idem etiam dicendum est de hoc bimestri, in casu urgentis causæ; ita Sanchez. *cit. n. 12.* & colligitur ex textu in *c. ad Apostolicam*, ibi: *licet tempus probationis à sanctis Patribus sit indultum, non solum in favorem conversi, sed etiam monasterii, ut & ille asperitates istius, & istud mores illius valeat experiri;* (quod utrumque diligenter est observandum, præsertim cum ab utroque de reliquo facta certa notitia non habetur) *si tamen ante tempus probationis regulariter præfinitum, is, qui converti desiderat, habitum recipit, & professionem emit, Abbatem per se, vel per alium professionem recipientem Monasticam, & monachalem habitum concedente, uterque renuntiare videtur ei, quod pro se noscitur introductum:* ideoque obligatur per professionem emissam pariter & acceptam ad observantiâ regularem, & verè Monachus est censendus: quia *multa fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent firmitatem.* Prohibendum est autem Abbatibus, ne passim ante tempus probationis quoslibet indirectè recipiant: et si contra formam præscriptam quoslibet indi-

cretè

feretè receperint; animadversione sunt debita corrigendi: cum in subsidium fragilitatis humanæ spatium probationis sit regulariter institutum.

463. Si petas, an transacto bimestri sic negetur conjugibus facultas ingrediendi religionem, ut; si post illud nec dum consummatum sit matrimonium, nequeant Religionem eligere? Resp. negativè; quia electio status religiosi conceditur, quantum matrimonium consummatum non est, ut collig. ex *cit. c. Ex publico*, de quo diximus supr. ita Coninch. *D. 26. d. 4. n. 49.* Hoc bimestre conceditur omnibus conjugatis, licet prius de ingressu religionis non cogitaverint; juxta gloss. in *c. Conjuges 27. q. 2. v. primum*, & plures alios; apud Sanchez. *cit. n. 25.* quamvis Castropal. *cit. §. 5. n. 7.* cum aliis, iudicet, concessum illis tantum, qui animam habent Religionis capeffendæ, cum Pontifices id concesserint ob bonum Religionis. Licet igitur conjugibus; etiam contracto ritè matrimonio, ante illius consummationem, transire ad religionem, & finitâ probatione professionem emittere; quo posito, matrimonium solum manet; & alter in seculo remanens, liberè transit ad alias nuptias; non tamen licet illis contrahere matrimonium animo firmo, eo contracto, sed non consummato; religionem ingrediendi, extra casus relatos supr. cuius ratio est ex dictis ibidem. Hinc collig. conjuges, primo bimestri, non teneri ad reddendum sibi mutuò debitum, nisi sponte cedant juri, quod habent sibi concessum à jure pro eo bimestri, ad deliberandum de Religionis ingressu: si quis autem eorum intra primum bimestre, non statuit Religionem ingredi, eo elapso tenetur ad reddendum debitum alicui petenti. Quia tunc expiravit privilegium eum deobligans ab obligatione reddendum debitum.

464. Questio est. 2. an Coniunx, primo bimestri vi oppressus, nihilominus possit Religionem ingredi? Hæc questio, utrum per copulam primo bimestri, à die contracti matrimonii, per vim extortam, consummetur matrimonium, ut propter hoc, nulli eorum deinde intra illud tempus liceat ad Religionem transire? à pluribus movetur. Quidam apud Sanchez. l. 2. hic *D. 22. n. 3.* negant, consummari;

Tom. IV.

volentes tale matrimonium adhuc manere dissolubile per ingressum Religionis. Verùm Resp. per talem copulam, si perfecta sit juxta n. 460. matrimonium omnino reddi consummatum; tum quia sic copula consummata est; tum quia per talem copulam contrahitur affinitas, quæ tamen non nascitur ex qualicumque copula; sed solum perfecta, quæ nimirum per se apta sit, ad generationem proliis, ut jam dictum est *cit. n. 460.*

Si petas, an per talem copulam, matrimonium ratum fidelium reddatur simpliciter indissolubile? Resp. quòd sic; quia sic matrimonium fidelium consummatum, est simpliciter indissolubile propter significationem Sacramentalem, quæ denotat indissolubilem Unionem Verbi cum natura humana; & Christi, cum Ecclesia, ut dicemus infra: Sed matrimonium ratum fidelium, per ejusmodi copulam redditur omnino consummatum, ex priori num. ergo, simpliciter indissolubile; quo tamen non obstante;

Dicendum probabilius esse, etiam in 465. illo casu, *per se loquendo*, licere taliter oppressæ; religionem ingredi; quia mulier per talem copulam extortam, passa est gravem injuriam (cum Vir intra illud tempus non possit jure illam exigere, nec mulier eam teneatur reddere, ut infra dicemus) ergo Vir tenebitur consentire in reparationem damni, quod per injuriam mulieri causavit; hoc autem aliter reparari non potest, nisi consentiat, ut mulier, si velit, religionem ingrediatur; ita Sanchez. *cit. n. 5.* & alii. Dixi: licere *per se loquendo*; nam per accidens impediri potest, si exinde gravida effecta est, ne proli desit recta educatio, quæ vix bene fieri potest absque matre; dixi: licere *Sponsa per vim oppressæ*, nam oppositum est de Sponso eam opprimente; cum ex vitio suo non debeat habere commodum; & ipse per hoc à Sponsa nullam injuriam acceperit.

Dices tamen. 1. si per copulam, vi extortam, non ita consummatum matrimonium, ut oppressæ auferat jus transeundi ad religionem; nec affinitas nata per copulam vi extortam oppressæ auferet jus nubendi consanguineo opprimentis; sed secundum dicta; per copulam vi extortam non ita consummatum matrimonium;

Q

nium;

nium, ut oppressa auferat jus transeundi ad religionem; ergo nec affinitas nata per copulam vi extortam auferat jus oppressa nubendi consanguineo oppressoris. Resp. per copulam, vi extortam, mulieri oppressa auferri quidem jus, ei competens, ex privilegio (stante matrimonio solum rati) transeundi ad religionem, & sic tale matrimonium dissolvendi; non auferri tamen jus ad faciendam sibi reparationem damni ab opprimente causati; cum hoc non sit ex vi privilegii, sed ex natura rei, & damnum solo consensu opprimentis reparari possit, & debeat: damnum autem oppressa natum per affinitatem ex copula vi extorta (ne scilicet possit nubere oppressoris consanguineo) etiam supposita tali copula, & matrimonio verè consummato non potest reparari solo consensu oppressoris. Quare N. maj. seu sequelam; nam licet oppressa per eam vim tollatur jus competens ex privilegio ingrediendi religionem; sicut in altero tollitur jus nubendi oppressoris connubio, & in hoc ambo conveniant; discrimen tamen est, quod jus utrique nascens ex injuria, exigens reparationem damni, non sit utrobique reparabile eod. modo per consensum oppressoris, ut dictum est.

467. Dices. 2. ut matrimonium sit consummatum consummatione matrimonium, reddente indissolubile vi perfectæ significationis Sacramentalis, ejus consummatio non minus esse debet voluntaria Conjugibus, quam Unio Christi cum Ecclesia, vel Verbi cum natura humana fuerit voluntaria Christo, & Verbo: sed hoc non contingit in casu, quo Sponsa per vim opprimitur. Resp. 1. Ex hoc argumento instari sic posse contra ipsum arguentem: ergo, sicut sufficit, quod Unio illa Christi cum Ecclesia, & Verbi cum natura humana, fuerit voluntaria, & libera soli Christo, & Verbo, quin necessario effectus sufficiet, quod ea copula fuerit libera uni Conjugum, scilicet opprimenti; sequela non admittitur; ergo nec patitas.

468. Resp. 2. perfectam significationem Sacramentalem, quam habent matrimonia fidelium consummata, haberi ab unione Christi, & Verbi, sumpta quoad substantiam; non quoad modum: substantia verò

ejus est in hoc, quod natura humana sit assumpta in identitatem suppositi cum Verbo divino, ad quod nihil confert modus (assumptionis libera) qui solum aliunde nascitur, nimirum ex perfectione DEI necessario liberi in operationibus ad extra; quare nego maj.

Dices. 3. tunc solum in esse consummati, matrimonium constituitur, quando per actum justitiæ commutativæ conjunx petit, & alter reddit, quod debet, atqui hoc non contingit, quando unus alterum intra primum bimestre vi opprimit, cum eo tempore nec opprimens jure petat, nec oppressa jure debeat. Accedit, ut matrimonium dicatur consummatum, non sufficere conjuges fieri unam Carnem per copulam vi extortam; cum fieri debeat per redditionem representativam unionis Christi cum Ecclesia, qualis non est in dato casu. 2. affinitas oritur ex quavis copula etiam illicita, non autem consummatio matrimonii, 3. quia æquum non est, ut conjunx innocens illo favore, religionem ingrediendi, à jure concesso, absque sua culpa privetur, licet ex parte alterius, qui vim intulit, illi favori sit renuntiatum.

Resp. nego maj. quia sic nec foret consummatum, etiam elapso bimestri, quando Vir mulierem opprimit ex gravi, justissimaque causa recusantem subire copulam (ut si foret periculosè infirma) eo enim casu nec Vir petit, nec mulier reddit, quod debet; cum pro tali casu deobligetur jure naturali ab obligatione reddendi debitum. Certè qui mulierem liberam vi opprimit oppressione prolis susceptæ inductivâ, verè committit copulam consummatam, & perfectam, esto absit consensus mulieris; ergo si inter opprimentem & oppressam sit matrimonium, erit verè consummatum, licet mulier in eam oppressionem non consentiat.

Ad id, quod additur, Resp. cum constet ex dictis, ad perfectam significationem Sacramentalem, sufficere, quod representet Unionem Verbi cum natura humana, sumptam quoad substantiam (cum ex hoc habeat significare Unionem Christi cum Ecclesia) nihil amplius requiri. Ad 2. Resp. sicut affinitas non oritur nisi per copulam consummatam, seu perfectam, nempe illam, quæ per solvendo

sufficit ad generationem proli; ita nec matrimonium dici consummatum: sed illud fit, esto copula vi sit expressa; ergo & illud.

472. Ad. 3. Resp. Sponsam, vi oppressam, non privari jure acquisito ex privilegio, propter aliquam suam culpam; requisita in subiecto ad gaudendum tali privilegio, quod specialiter respicit favorem Religionis amplectendae, etiam ab illis, qui habent vinculum conjugale, solum ratum.

§. 4.

De Matrimonio praesumpto.

473. Praesumptio hic supponit pro conjectura in rebus dubiis, per rerum circumstantias frequenter evenientibus. Cum enim non raro fiat, in certis casibus deficere probationes, quibus in certam noticiam rei, quae definienda est, perveniri possit, praesumptionibus juvatur, quae saltem, ubi veritas non habetur, locum habent. Et quoniam olim matrimonia, simpliciter clandestina, valide contrahebantur; ac iis sic contractis conjuges malitiose se separabant, magno animarum suarum damno, non suppetentibus alteri spoliato legitimis contracti matrimonii probationibus pro restitutione, quam quaerebat; tam Actor quam Judices praesumptionibus juvabantur, quae saltem in foro externo obtinebant.

474. Not. autem, multis modis matrimonium dici praesumptum. 1. si non constet consensum matrimonio essentialem esse praestitum; sed tantum ex aliquo signo, vel actione conjicitur, illum intervenisse; & hoc casu matrimonium dicitur praesumptum praesumptione consensus conjugalis; 2. si constet de consensu per verba de praesenti praestito, sed dubitatur, an non sit extortus metu, vi, coactione, & praesumitur ex aliquo deinde signo, vel actione subsequuta, quod metus sit purgatus, hoc est, quod vel secutus sit alius consensus, vel prior rectificatus extra statum metus, coactionis &c. 3. si constet de consensu praestito sub conditione, & postea ex quadam actione, vel alio signo subsequuto praesumitur, conditionem esse remissam; his praemissis.

Tom. IV.

Not. 2. quod jure antiquorum Canonum, Sponsalia de futuro transibant in matrimonium hoc ipso, quod post illa inter Sponsos habita fuerit carnalis copula, ut dicitur c. *Veniens*; s. *de sponsal.* ubi habetur casus, quod quidam in domo sua mulierem receperit, de qua prolem habuit, cui fidem coram pluribus praestitit, quod eam duceret in Uxorem: interim autem, cum apud domum vicini sui pernoctaverit, ejus filia nocte illa secum concubuit, quos pater puellae simul in uno lecto inveniens, ipsum eam per verba de praesenti desponsare coegit, ac exinde dubitaretur, cui talis Vir adherere debeat? Pontifex respondit: mandamus, quatenus si inveneris, quod primam post fidem praestitam cognoverit, ipsum cum ea facias remanere: alioquin secundae (nisi metu coactus, qui posset in Virum constantem cadere, eam desponsaverit) adherere facias ut Uxori; id quod etiam constat ex c. *Is, qui 30. de sponsal.* ibi: *is, qui fidem dedit M. mulieri super matrimonio contrahendo, carnali copula subsequuta, si in facie Ecclesiae ducat aliam & cognoscat, ad primam redire tenetur:* quia, licet praesumptum primum matrimonium videatur, contra praesumptionem tamen hujusmodi non est probatio admittenda. Ex quo sequitur, quod nec verum, nec aliquod censetur matrimonium, quod de facto est postmodum subsequutum. Et tale matrimonium dicebatur matrimonium praesumptum praesumptione consensus; eo quod jus ex tali actu praesumpserit, eam copulam esse factam, non animo fornicario (quia delictum non est praesumendum, sed probandum) sed animo conjugali, atque adeo cum vero consensu in matrimonium de praesenti.

Dixi: matrimonium fuisse praesumptum post Sponsalia de futuro, secuta copula inter Sponsos; quod intellige de copula consummata, non autem solum attentata, seu non perfecta, nimirum si tantum fuit conatus sine vasis penetratione; vel etiam vasis penetratio, sed sine seminis admissione in illud: nam hoc requiritur, ut copula dicatur perfecta, & consummata. Deducitur ex c. *Adolescens*, s. *32. de sponsal.* ibi: *adolecens, qui desponsatam sibi per verba de futuro, licet saepenus fuerit, carnaliter non cognoscens, eum alia postmodum per verba de praesenti*

Q 2

contra